

J Stapert - Nieuwsbrief Waterbericht juni 2007

Van: "Rijn-Oost" <bb@nieuwewind.nl>
Aan: "j.stapert@drenthe.nl" <j.stapert@drenthe.nl>
Datum: 19-6-2007 13:11
Onderwerp: Nieuwsbrief Waterbericht juni 2007

Indien u deze e-mail niet goed ontvangt, klik dan [hier](#) voor de webversie.

'Wie wil er nou geen schoon water?'

Harry Keereweer, gedeputeerde voor Water van Gelderland

Waterbericht

De digitale nieuwsbrief 'Waterbericht' over de waterkwaliteit en -kwantiteit in deelstroomgebied Rijn-Oost is bestemd voor bestuurders, ambtenaren, maatschappelijke belangenorganisaties én andere betrokkenen. Langs deze weg willen we u vier keer per jaar voorzien van actuele informatie over de stand van zaken rond de KRW (Europese Kaderrichtlijn Water) en WB21 (Waterbeheer 21ste eeuw), over de lopende projecten én de gezamenlijke uitdagingen waarvoor wij ons gesteld zien: de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater in het stroomgebied Rijn-Oost en de voorkoming van zowel wateroverlast als verdroging.

Colofon

Waterbericht is een uitgave van de samenwerkende partners in Rijn-Oost. Voor vragen of opmerkingen aan de redactie kunt u contact opnemen met de werkgroep Communicatie van Rijn-Oost, Brenda Koopman- Kleinherenbrink, telefoon (0546) 832635; e-mail: B.M.Koopman-Kleinherenbrink@ wrd.nl

jaargang 4, nummer 2, juni 2007

Hoe belangrijk was de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) tijdens de recente onderhandelingen voor de nieuwe provinciale besturen? Harry Keereweer, gedeputeerde voor Water van Gelderland, weet het antwoord: 'De KRW heeft nauwelijks een rol gespeeld. Maar water wél. Vanzelfsprekend, vindt hij: Wie wil er nou geen schoon water?'

Gelderland, legt Keereweer uit, heeft schoon water hoog in het vaandel staan. 'Het gaat ons om enkele hoofddoelen. Allereerst schoon oppervlaktewater, waar je probleemloos kunt zwemmen, vissen en varen, en dat goed is voor de natuur. Dan voldoende grondwater voor drinkwater en de procesvoering van de voedselindustrie. Tot slot de uitvoering van alle maatregelen die de betrokken partijen uitvoeren om dat schone water te realiseren.'

Ook in Keereweers provincie geldt hierbij het motto 'haalbaar en betaalbaar'. Niet alles hoeft, niet alles kán onmiddellijk. 'We geven wel bijzondere aandacht aan ecologisch waardevolle gebieden. Ook in relatie tot Natura 2000 en onze Gelderse Waterparels. We werken aan de duurzame bescherming van de waterwingebieden. In de Achterhoek en op de Veluwe willen we meer dan 500 km aan sprengen en beken herstellen. We hebben verder tien miljoen extra uitgetrokken voor de sanering van de overstorten in onze Waterparels.'

Zijn dat de prioriteiten? De gedeputeerde legt het accent anders: 'De prioriteit ligt bij de samenhang en synergie tussen de verschillende maatregelen voor schoon water, de maatregelen in natuurgebieden, de inrichting van het landelijke gebied en de maatregelen voor waterveiligheid. Daarbij zijn de maatregelen voor WB21, voor het vasthouden en bergen van water, en die in de Natura 2000-gebieden, ook belangrijk. Daarom hebben we in ons Waterhuishoudingsplan negen actiegebieden aangewezen waarin we de chemische en ecologische kwaliteit van het water in 2015 op orde willen hebben. Dat is ook onze inzet in de nu lopende gebiedsprocessen oppervlaktewater.'

Fascinatie

U kunt zich aanmelden door het
aanmeldingsformulier in te vullen via
de website van Rijn Oost. Klik daartoe
[hier](#).

Relevante links

www.rijnoost.nl
www.reest-wieden.nl
www.veltenvecht.nl
www.wgs.nl
www.wrd.nl
www.wrij.nl
www.drenthe.nl
www.gelderland.nl
www.overijssel.nl
www.rijkswaterstaat.nl
www.kaderrichtlijnwater.nl
www.nederlandleeftmetwater.nl

De gedreven manier waarop Keereweert vertelt, verraaft een grote fascinatie. Hij bevestigt die indruk meteen. 'Ik heb Water nu al vier jaar in mijn portefeuille. Daarnaast ben ik onder meer voorzitter van de commissie-Water van het Interprovinciaal Overleg en van het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) van het stroomgebied Rijn-West. Het thema gaat steeds meer leven. Want wie wil er niet overal kunnen zwemmen? En wie geen betaalbaar drinkwater? Water is daarnaast een dominante sturende factor op het gebied van de ruimtelijke ordening. Iedereen heeft ermee te maken.'

En: iedereen doet mee. De gedeputeerde is blij met de samenwerking met andere provincies, waterschappen en gemeenten. 'Over de gemeenten hebben we eerst wel zorg gehad, bekent hij. Hoe moesten we die meekrijgen? Maar dat is gelukt, mede dankzij de inzet van de gemeentelijke waterambassadeurs. We zien een nog steeds toenemende inbreng vanuit de gemeenten. Die beseffen nu dat er niets uitzonderlijks wordt gevraagd: als ze hun riolering op orde brengen, indien nodig vuile waterbodems baggeren en meewerken aan het waterbeheer, zijn ze al een flink eind op weg. Het begint allemaal steeds beter te lopen. En zo wordt het alleen maar boeiender.'

Het grondwater doet ook mee

Zodra de Europese Kaderrichtlijn Water wordt genoemd, denken de meeste mensen vooral aan oppervlaktewater. Dat de richtlijn ook van toepassing is op het grondwater, is weinig bekend. Nog kleiner is de kring van mensen die weet dat daarvoor eveneens een Kaderrichtlijn bestaat. 'Het grondwater hoort er helemaal bij', zegt Roelof Klem, coördinator van het KRW-beleid van de provincie Overijssel, dan ook.

De associatie ligt voor de hand, realiseert Klem zich. Als het gaat om waterkwaliteit en ecologie, gaan de gedachten allereerst uit naar sloten, beken en meren. 'Toch is er een duidelijke relatie met het grondwater', benadrukt hij. 'Kijk in Overijssel naar natte natuurgebieden als het Wierdense Veld en de Engbertsdijkvenen. Die worden gevoed met grondwater. Ik kan ook wijzen op gebieden waar de natuur uitdroogt. Nadere toelichting is dan al overbodig. De kwaliteit van het grondwater beïnvloedt die van het oppervlaktewater. En omgekeerd.'

Hij wijst erop dat er niet zomaar ook een Europese Grondwaterrichtlijn bestaat. Die richt zich op het behoud van voldoende grondwater en op de bescherming tegen vervuiling door mest- en andere stoffen. 'Dat is lastig', weet Klem. 'Grondwater zie je niet, het zit vaak diep en het beweegt trager. Je kunt het peil beïnvloeden, maar als het echt vervuild is, kun je er weinig aan doen. In dat geval zul je de tijd zijn werk moeten laten doen, je komt er niet gemakkelijk bij.'

Preventie

Het accent ligt daarom op preventie. Nu is het grondwater in Oost-Nederland immers nog redelijk van kwaliteit is. 'Daarom moeten we ons juist nu bewust worden van het belang', zegt Klem. Dat proces is gaande. De provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en Gelderland werken hier nauw samen. Grondwater stoort zich immers niet aan provinciegrenzen. Klem legt uit dat ze allemaal de puntbronnen met een verontreinigend effect inventariseren. 'We lopen ze allemaal langs. Verder is het zaak om het gebruik van vervuilende stoffen terug te dringen en er in ieder geval voor te zorgen dat die niet in de bodem terecht komen. Denk ook aan de aanleg van nog meer vloeiendvrije vloeren. Op die manier kunnen we veel winnen.'

Een onderzoek van mogelijke bedreigingen van waterwingebieden staat eveneens op het programma. 'In theorie kan dat betekenen dat bepaalde agrarische bedrijven hun bedrijfsvoering moeten aanpassen.' Of het zover komt, weet Klem niet. 'Een recente studie heeft uitgewezen dat het zelfreinigend vermogen van de bodem groter is dan we dachten. Maar de meststoffen zijn een zaak van het rijk. Dat voert een aangepast mestbeleid en checkt in 2009 of het resultaat oplevert. Dan zien we verder.'

Het woord is aan Brussel

Spannende tijden. Sinds eind maart liggen de monitoringsprogramma's van de EU-lidstaten in Brussel. Daarnaast is de daadwerkelijke 'Brusselse monitoring' van start

gegaan. Vanaf volgend jaar zal aan de hand van de meetresultaten duidelijk worden in hoeverre de Europese landen en stroomgebieden voldoen aan de eisen van de KRW en vooruitgang boeken. 'Hoe het nu precies verder gaat, weten we nog niet', zegt Marga Limbeek, namens waterschap Rijn en IJssel trekker van de monitoring. 'Brussel zal zich ongetwijfeld melden als het vindt dat we onvoldoende presteren.'

Het uiteindelijke resultaat, dat na een feestelijke landelijke bijeenkomst in Amsterdam naar de EU is verzonden, bestaat vooral uit kolommen, cijfers en meetlocaties. Ze geven weer welke stoffen en organismen in de verschillende wateren worden gemonitord. Ook de metingen van het grondwater zijn opgenomen. Dat heeft overigens een andere werkgroep gedaan.

'Wij onderscheiden drie wijzen van monitoring', verheldert Limbeek. 'Als eerste de "trend en toestand". Daarmee geven we aan de hand van de resultaten van zion tien locaties, voornamelijk blauwe knooppunten, de trend voor de lange termijn aan. Ook meten we in zogeheten waterlichamen "at risk" en registreren we stoffen die een probleem vormen of kunnen vormen, en de kwetsbare biologische groepen, veelal macrofauna of waterplanten.'

De resultaten van de komende jaren moeten uitwijzen of de diverse maatregelen daadwerkelijk het gewenste effect sorteren. 'Dat zal nog wel tot discussie leiden', verwacht Limbeek, 'want zeker als het gaat om de ecologie is de relatie tussen maatregel en effect niet altijd goed te kwantificeren. We zullen moeten afwachten hoe dat uitpakt, dat is een proces van "trial and error". Misschien moeten we periodiek aanpassen. Dankzij de monitoring kunnen we nu wel beter een vinger aan de pols houden. En Brussel kijkt toe. Het European Environment Agency beoordeelt de resultaten.'

Verschillen

Die kunnen overigens van elkaar verschillen. Niet elk land geeft dezelfde informatie door. Nederland heeft gekozen voor een compacte weergave, terwijl bijvoorbeeld Duitsland veel meer bevindingen aan Brussel voorlegt. We hebben overigens wel met Duitsland afgestemd, zegt Limbeek. 'Het leuke is dat er zion twee jaar geleden nog grote verschillen bestonden tussen Nederland en de deelstaat Nordrhein-Westfalen. Maar we groeien naar elkaar toe. En al sturen de Duitsers meer gegevens op, we meten hetzelfde.'

'Natura 2000 en KRW sluiten op elkaar aan'

Voor de leek liggen alle plannen en richtlijnen in elkaars verlengde. Of je het nu over de KRW hebt of over Natura 2000. 'In het ideale geval liggen de maatregelen inderdaad op elkaar', bevestigt Steven Visser, coördinator KRW van de provincie Gelderland. 'Als je de KRW op orde brengt, werk je ook aan Natura 2000. Maar zover zijn we nog niet.'

Even oprissen: Natura 2000 (N2000) stimuleert de vorming van een samenhangend netwerk van natuurgebieden door heel Europa. De bij de EU aangesloten landen willen hierdoor de gevarieerde, rijke natuur van het werelddeel in stand houden. Concrete uitwerkingen zijn bekend in de vorm van de Vogel- en de Habitatrichtlijn, die elk deel uitmaken van de Natuurbeschermingswet. Nederland heeft 77 Vogelrichtlijngebieden en 141 Habitatrichtlijngebieden in Brussel aangemeld. Volgens opgave van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit beslaan die in totaal bijna twee miljoen ha grond.

'De maatregelen om N2000 en KRW uit te voeren, lopen in de tijd parallel', weet Visser. 'De beheerplannen van N2000 kennen eveneens uit van termijnen van zes jaar, waarbij de eerste planperiode loopt van 2010-2015. Het is de Tweede Kamer die de gebieden aanwijst en de doelen bepaalt, zonder specifieke eindtermen te benoemen. De KRW krijgt veel meer van onderaf gestalte, waarbij we uitgaan van wat voor de komende zes jaar realistisch uitvoerbaar is. Het streven is nu om de beheerplannen voor N2000 en de maatregelpakketten voor de KRW de komende jaren aan elkaar te koppelen. Dan bereik je in de uitvoering al heel veel.'

Overlap

De Europese Unie heeft de KRW ingevoerd om verschillende Europese waterrichtlijnen te integreren en overlap te voorkomen. Zo maakt het nationaal register van beschermd gebieden met daarin onder meer de N2000- en de drinkwateronttrekkingsgebieden deel uit van de KRW. Waterbeheerders staan voor de opgave de N2000-beheerplannen en de

stroomgebiedbeheerplannen op elkaar af te stemmen. 'Je krijgt een integratie van water en natuur', legt Visser uit. 'Het belang van kwalitatief goed oppervlakte- en grondwater voor N2000-gebieden ligt voor de hand. Datzelfde geldt voor maatregelen om verdroging tegen te gaan. Als je aan de KRW voldoet, lig je ook op koers voor Natura 2000.'

Echte botsingen tussen beide richtlijnen zullen zich daarom zelden voordoen, verwacht de Gelderse coördinator. 'En als het al een keer bijt, dan zijn er de bestuurders om een afweging te maken', constateert hij nuchter. 'Ik verwacht dat er in 2008 voorstellen liggen voor oppervlaktewater, grondwater en natuur. Dan kunnen de keuzes worden gemaakt.'

Piekjaar 2007

juni	RBO: oriëntatie bestuurlijke boodschap (discussienotitie)
juni	Start vullen Regionota
sept	Besluitvorming bestuurlijke boodschap; eerste concept Regionota RBO
sept.	Terugkoppeling gebiedsgroepen
sept/nov	RBO: vaststelling concept-Regionota
nov.	Vaststellen Regionota in Algemene Besturen
nov/jan 08	Populaire versie nota
jan. 08	Vaststelling Regionota door alle partijen
feb. 08	Start proces formele plannen betrokken partijen
	Bron: Handreiking regionale nota Rijn-Oost 2007 (RAO-versie 15 mrt '07)

Wateractieprogramma voor Overijssel

De provincie Overijssel, de waterschappen Groot Salland, Reest en Wieden, Rijn en IJssel, Regge en Dinkel en Velt en Vecht en Rijkswaterstaat Oost-Nederland hebben samen het Wateractieprogramma 2006-2007 gesloten. Daarin leggen ze vast welke doelen ze in die periode willen bereiken. Het programma richt zich op thema's die voor het grote publiek interessant zijn, zoals veiligheid, schoon water en de beleving van water. De deelnemende partners merken op dat ze het hierbij niet laten, maar ook andere maatregelen uitvoeren die van belang zijn voor een adequaat waterbeleid en beheer.

Het Wateractieprogramma werd geïntroduceerd op 22 maart, Wereldwaterdag én de dag waarop de Nederlandse stroomgebieden de eerste resultaten van de monitoring naar Brussel hebben verzonden. Op de proefboerderij Aver Heino kwamen onder meer de pas gekozen nieuw Statenleden van Overijssel bijeen om zich te laten informeren over de ins en outs van het moderne waterbeheer.

Watergang

Daartoe diende ook de 'watergang': een proefopstelling waarmee waterschap Groot Salland laat zien hoe het begrip ruimte voor water kan worden ingevuld. Na de opening door gedeputeerde Piet Jansen kregen hij en de Statenleden de eerste rondleiding. Aan de hand van de voorbeelden uit de watergang treedt Groot Salland de komende jaren met tal van instanties en particulieren in overleg om die ruimte te kunnen vinden. De opstelling toont dat ruimte voor water goed samen gaat met landbouw en natuur.

Tijdens de rondleiding kwam Piet Jansen een kameel en een kikker tegen. De eerste stond voor de droge, warme zomers waarop we moeten rekenen, de tweede voor de nattere winters met veel neerslag én de toename van het smeltwater dat via de grote rivieren ons land binnenspoelt. De kikvors overhandigde hem vervolgens de dvd van 'An Inconvenient Truth', de met een Oscar beloonde filmreportage van de Amerikaanse oud-vice-president Al Gore over de verandering van het klimaat en haar gevolgen.

[Klik hier](#) voor het Wateractieprogramma.

Geesterstroom terug naar 1850

De Geesterstroom is z'n beekje waarvan je er in Oost-Nederland meer treft. Op zijn weg vanaf het Drents plateau naar de Overijsselse Vecht meandert het door een landschap van houtwallen en blauwgraslanden. Waterschap Velt en Vecht heeft het waterlichaam 2,5 jaar geleden zijn oorspronkelijke loop terug gegeven. Met 1850 als referentiejaar, weet ecoloog Gerhard Duursema.

Het gaat hier om beekherstel. Nog niet eens zo lang geleden is de stroom recht getrokken voor de landbouw. Inmiddels heeft het aanliggende land de bestemming natuurgebied, zodat het in de rede lag om de stroom haar natuurlijke loop terug te geven. Een leuke klus, vindt Duursema. 'Je gaat op oude kaarten op zoek naar de beek van ongeveer 1850, want dat is in Drenthe het referentiejaar. Dan zie je dat de beek ook toen al is verlegd. We hebben de oorspronkelijke meanders gedeeltelijk hersteld en de laagst gelegen delen verbonden.'

Daarna kreeg de natuur vrij spel. 'Wij leggen de oevers aan, water en natuur bepalen vervolgens hoe het wordt.' In het eerste jaar, herinnert Duursema zich, bood het terrein een trieste aanblik. 'Eén groot veld met monotone vegetatie, het duurt nu eenmaal jaren voor het hydrologisch systeem zich herstelt.' Dat gaat wel met verrassingen: 'Ik krijg regelmatig bericht dat er weer een nieuwe soort is ontdekt. Dan raak je onder de indruk. Zaden liggen soms 150 jaar in de bodem te wachten op de kans om te ontkiemen.'

Over de relatie met de KRW hoeft hij niet lang na te denken. 'Die heeft als hoofddoel ecologisch herstel. Dat is precies wat wij hier hebben gedaan. Zo zie je meteen dat de KRW niet veel nieuws brengt, we zijn er allemaal al mee bezig.' Met dit verschil dat het stroomgebied van de Geeserstream zo klein is dat Brussel er geen rapportages over verlangt. Dat verbaast Duursema toch: 'Als wij deze beek natuurlijker maken, profiteert uiteindelijk ook de Overijsselse Vecht daarvan. Deze maatregel draagt dus wel degelijk bij aan het eindresultaat.'

Water op maat voor Elperstroomgebied

Het Elperstroomgebied, in het noordoosten van het werkgebied van waterschap Reest en Wieden, behoort tot de meest ongerepte beekdallandschappen van Nederland. Kenmerkend zijn de schrale bodem, de blauwgraslanden en de bijzondere plantensoorten. Naast dit reservaat kent het dal ook een landbouwgebied. Voor beide wordt nu een passende waterhuishouding gerealiseerd. Dat is met recht water op maat.

Het reservaat moet het vooral hebben van de kwelstroom die minimaal tot aan de wortels van de planten moet reiken. Om verdroging van dit bijzondere gebied te voorkomen, dempt Reest en Wieden hier ruim vijf kilometer aan sloten. Daarnaast leidt het een van de grotere watergangen om, zodat het grondwaterpeil verbetert.

Heel anders zijn de ingrepen voor het landbouwgebied met de functies akkerbouw en grasland. Een goed grondwaterpeil is ook hier van belang. Verder wil het waterschap hier ruimte voor water maken. Voor dat doel maakt het 14,5 km watergang breder en ondieper, zodat meer water kan worden geborgen. Ook worden twee waterbergingen, met een oppervlakte van 11 ha, aangelegd. Om het water letterlijk in goede banen te leiden, ondergaan negen stuwen een opknappbeurt, terwijl vijf nieuwe stuwen worden aangelegd.

Het projectgebied meet ongeveer 1845 ha, waarvan 200 ha beekdalreservaat (incl.

graslanden), 945 ha landbouwgebied en 700 ha bosgebied.
tekst

Rijn-Oost is behoorlijk ver gevorderd

Willem Mak, adjunct-stroomgebiedcoördinator namens Coördinatie Stroomgebieden Nederland (CSN), volgt de ontwikkelingen in Rijn-Oost op de voet. Door zijn functie kan hij bovendien met andere stroomgebieden vergelijken. Zijn conclusie: 'Rijn-Oost is behoorlijk ver met de uitkomsten van de gebiedsprocessen.' Hij voegt er meteen aan toe dat het werk nog niet klaar is: 'Er komen nog heel drukke maanden aan.'

Mak heeft op 25 mei deelgenomen aan de landelijke workshop regionale harmonisatie. Daar hebben we, na de eerdere regionale workshops, landelijk een soort balans opgemaakt. En vooral gekeken naar verschillen tussen de onderscheiden gebiedsprocessen en naar mogelijke knelpunten. De staatssecretaris moet in 2010 consistente stroomgebiedbeheersplannen naar Brussel kunnen sturen; de resultaten van de gebiedsprocessen mogen daarom niet al te ver uiteenlopen.

De verschillen vallen mee, is zijn indruk. 'Die zijn er uiteraard wel, want de regio's hebben elk met eigen omstandigheden te maken. Ze doen zich bijvoorbeeld voor in de uitleg van het begrip "significante schade". De KRW biedt mogelijkheden om rekening te houden met beperkingen vanuit de functie: in stedelijk gebied zul je andere keuzes maken dan in een extensief landbouw- of in een natuurgebied. Hier zie je soms een andere benadering per stroomgebied. We zien uit naar wegen om meer één lijn te trekken, want het moet wel uitgelegd kunnen worden', licht Mak toe.

Bestuurders

Hij constateert daarnaast verschillen in de benadering van het grondwater (Op een aantal punten moeten we meer afstemmen) en het betrekken van de bestuurders. 'Dat is ook iets wat hier en daar wat meer aandacht moet hebben, om te voorkomen dat bestuurders zich voor een fait accompli gesteld voelen. Laat zien waarom je tot bepaalde keuzes bent gekomen. Schrijf alles goed op, motiveer transparant en leg zaken in etappes voor. Geef bestuurders de ruimte om er iets van te vinden.'

Het geheel geeft volgens Mak reden tot tevredenheid. En hij constateert dat Rijn-Oost soms voor ligt op anderen. 'Dat is een compliment waard, al werken de andere stroomgebieden eveneens hard. En ligt er in Rijn-Oost ook nog het nodige te doen.' Met dat laatste doelt hij onder meer op het betrekken van de gemeenten: 'Ik beluister de wens om verder te praten over de voorgestelde maatregelen. Het lijkt me goed daar meer tijd voor in te ruimen. Voor iedereen geldt dat het een zomer van hard werken wordt, want er zal in alle stroomgebieden nog veel met de diverse instanties en belanghebbenden gecommuniceerd en overlegd moeten worden. Er komen immers besluitrondes aan.'

Wilt u deze nieuwsbrief niet meer ontvangen, meld u dan [hier](#) af.

Deelstroomgebied Rijn-Oost

Deze nieuwsbrief is verzonden met B-ware Headlines.

